

T.C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü

9 MİLLETLERARASI
TÜRK HALK
KÜLTÜRÜ KONGRESİ

MÜZİK OYUN VE EĞLENCE

SOMUT OLMAYAN
KÜLTÜREL MİRASIN
KORUNMASI ÇALIŞMALARI

KARAGÖZ USTASI SEFER MEHMET EFENDİ VE GÜN YÜZÜNE ÇIKMAMIŞ EL YAZMASI KARAGÖZ OYUNLARI

Yrd. Doç. Dr. Zehra KIMIŞOĞLU¹

Giriş

Çok eski ve köklü bir geçmişe sahip olan Türk gölge oyununun ortaya çıkışının ne zaman, hangi dönemde olduğu bugüne değin tartışma konusu olmuş ve bu oyunun dünyada ve Anadolu sahasında ilk kez sahneye çıkışı hakkında pek çok tez ileri sürülmüştür. Geçmiş asırlarda Çin’de, Hindistan’da, Malezya’da, Mısır’da ve bu bölgelere yakın toplumlarda gölge oyununun görülmesi, Türk karagözünün hangisinden veya hangilerinden orijin olarak beslendiğini ve hangileriyle etkileşimde bulunduğu sorusunu da akıllara getirmiştir. Bu bağlamda, araştırmacılardan bazıları coğrafi konumları, tarihi olayları, bazıları da gölge oyunundaki teknik öğeleri esas alarak bu oyununun başlangıcını bir temel üzerine inşa etmeye çalışmışlardır. Araştırmacıların farklı bakış açılarıyla yaklaştıkları karagözün kaynağı hakkındaki farklı yorum ve görüşlere rağmen tüm yerli ve yabancı araştırmacıların üzerinde hem fikir olduğu nokta, en az 600 yıllık bir geçmişi olan Türk gölge oyununun kendine has olduğu görüşüdür. Aradan geçen uzun yıllar içerisinde gölge oyunu kendi tekniğini ve söylemini yaratmış, Türk karagözü olarak dünya literatüründe yerini almıştır.

Kısa adı UNESCO olan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu, 2009 yılında dünya kültür envanterinde kendisine yer edinen Türk karagözünü Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinde, İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası listesine almıştır.

Karagöz oyununa ait parçaları ve bilgileri, çeşitli tarihi kaynaklarda, Hızır surnamesinde ve (klasik edebiyat mensubu) şairlerin divanlarındaki ‘perde gazel’lerinde bulmak mümkündür. Sözünü ettiğimiz kaynaklar, gölge oyununun arkaik bilgilerini içeren ilk evredir diyebiliriz. Bu dönemde gölge oyunu tartışmasız vardır fakat sadece şifahi sunulan bu döneme ait oyunların aradan geçen uzun zaman ve çeşitli nedenlerle yazıya geçirilemeyişi yüzünden eski oyun metinleri yok olmuştur.

¹ Kafkas Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türkiye.

İkinci evre olarak değerlendirebileceğimiz II. Meşrutiyet dönemlerine rastlayan dilimde, karagöz sanatçıları sözlü olarak aktarılan bu geleneği yazılı ortama aktarmışlar, el yazma veya matbu olarak basılan karagöz oyun serileri hazırlamışlardır. Son evre, Cumhuriyet dönemi oyunları ise gelenekten beslenerek modern tarzda yazılan oyun repertuarlarına sahiptir.

Karagözün çağları aşarak günümüze kadar ulaşan bir üne kavuşmasında çoğu usta-çırak geleneğinde yetişen karagöz ustalarının payı büyüktür. Karagöz, karagözcülerin sayesinde hayat bulmuş ve form kazanarak günümüze kadar ulaşmıştır.

Sefer Mehmet Efendi ve Karagöz Oyunları

Karagöz oyun külliyatlarının oluşmasında hayatı hakkında neredeyse hiçbir bilgiye sahip olmadığımız Sefer Mehmet Efendi'nin yeri büyüktür. "Cevdet Kudret, bu kişinin İstanbul'da orta oyunu ustası olduğunu ve Raif Ogan'ın milli kültür çalışmaları çerçevesinde Sefer Mehmet'ten orta oyunları yazmasını istediğini belirtir. Ayrıca karagöz çalışmalarıyla tanınan Ignacz Kunos'un Sefer Mehmet'ten karagöz oyunları yazmasını istediği de bilinmektedir." (Kıymışoğlu, 2015, s.8) Ayrıca çeşitli kaynaklarda kendisinin karagözcü Camcı İrfan'ın ustası olduğu yazılıdır. Çırağının ve çağdaşlarının yaşadıkları dönemler dikkate alındığında Sefer Mehmet'in XIX. yüzyılın son çeyreğinde (1880 sonrası) ve XX. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilebilir.

Üç ciltlik Karagöz serisinde Hayali Küçük Ali, Hayali Memduh Bey, Hellmut Ritter ve diğer Cumhuriyet dönemi yazarların oyunlarından yararlanan Cevdet Kudret, Sefer Mehmet'in yazdığı oyunlardan faydalanma yoluna gitmemiştir. Bunda, yazarın Sefer Mehmet'in oyunlarından haberdar olup olmadığı veyahut bu eserlere ulaşip ulaşmadığı gibi faktörlerin etkisi de araştırılmalıdır.

Cumhuriyet'in ilanından sonra orta oyunu ve karagöz ustası olarak ön plana çıkan sanatçı, Osmanlı Türkçesiyle 25 karagöz oyunu ve bir orta oyunu kaleme almıştır.

"Sefer Mehmet 22,5x15 cm ebatlarındaki çizgili okul defterlerine okunaklı bir rikaıyla: Gülme Komşuna Gelir Başına-Kütahya, Sahte Mirasyedi-Karagöz'ün Ağalığı, Bursalı Leyla-Çivi Baskını, Kızıl Mandıra-Mahalle Baskını-Hımhımlı Mandıra, Karagöz'ün Divaneliği-Tımarhane, Çifte Hamamlar-Karagöz'ün Hamamda Dayak Yemesi, Yalova Sefası, Meyhane Âlemi-İstanbul Akşamı, Karagöz'ün Kayıkçılığı, Yangın-Karagöz'ün Bakkallığı, Sakallı Gelin-Karagöz'ün Gelin Olması, Ferhad ile Şirin, Tahir ile Zühre, Karagöz'ün Sünnet Olması, Şairler-Tahmis (Karagöz'ün Kuru Kahveciliği), Zeybekler-Kır Kahvesi-Orman, Cazular, İki Zalime Karılar-Kanlı Nigar adlarıyla karagöz oyunları yazmıştır. Bu oyunlardan on ikisinde uzun muhaverele mevcuttur." (Kıymışoğlu, 2015, s.8) Sefer Mehmet'in bu oyunları 1940-45 yılları arasında yazdığı tahmin edilebilir. Kendisinin oyunları yazarken tarih düşürmemesi gibi nedenler yüzünden oyunların kesin yazılış tarihini tespit etmemiz mümkün görünmese de Raif Ogan'ın söylemlerinden milli kültür çalışmaları kapsamında Sefer Mehmet'in bu oyunları, zikrettiğimiz tarih aralığında yazmış olması gerekmektedir.

Oyunlar, siyah mürekkep kalemle yazılmış ve diğer el yazması karagöz oyunlarına (Hayali Memduh Bey) göre çok daha korunaklı bir şekilde günümüze ulaşmıştır. 25 oyunun sayfaları tam olmakla birlikte yazıları da rahatça okunabilir durumdadır. Sefer Mehmet oyunlarını, karagözün geleneksel çizgisine sadık kalarak yazmış ve oyun bölümlerini eksiksiz tamamlamıştır.

32 varaklık 'Gülme Komşuna Gelir Başına, Kütahya' (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.1499) adlı oyunlar numaralandırılmış defterlerin ilkinde yer almaktadır. Birinci oyunun başka bir çeşitlemesi bulunmazken ikinci oyun, Hayali Memduh Bey'in yazdığı 'Çeşme' oyunuyla benzerlik arz etse de farklı bir oyundur. 'Çeşme veyahut Kütahya', 'Karagöz'ün Başına Gelenler (Kütahya Çeşmesi), 'Yazma Muhaveresi', 'Karagöz'ün Kütahya Safası' oyunları ise daha sonraki dönemlerde yazılan oyunlardır. Oyunun mukaddime bölümünde kısa bir semaiden sonra Hacivat'ın 'hay hak' diyerek başladığı bilindik, aruzla yazılmış bir perde gazeli yer alır.

Hacivat'ın kendisine eğlenmek için arkadaş arayışı da yine klişe sözlerden ibaret ifadelerle olur. Mukaddime bölümünü uzatabildiği kadar uzatan karagöz ustası, muhavere ve fasıl kısımlarını da geniş tutar. Öyle ki bölümleri en uzun oyunlar Sefer Mehmet tarafından kaleme alınmıştır diyebiliriz. Sözünün ettiğimiz oyun sadece Karagöz ve Hacivat arasında geçen karşılıklı yanlış anlamalara ve söz komiğine dayanan muhavere niteliğinde bir metindir.

Kütahya adlı oyun eşhasın sayılmasıyla başlar. Bu eşhas, oyunun diğer çeşitlemelerinden daha kalabalık bir kadroya sahip olup Kayserili, Arnavut, Acem, Tiryaki ve Matiz bu oyuna (sonradan) eklenen tiplerdir. Bu oyunda, mukaddime bölümü bulunmadığı gibi muhavere bölümü de 'Karagözle muhavere bittikten sonra' ibaresiyle kısa tutularak doğrudan fasıla geçilir.

İkinci oyun, 'Sahte Mirasyedi, Karagöz'ün Ağalığı' (K.1500) adını taşır. 'Ağalık', 'Karagöz'ün Mirasyediliği' gibi uyarlamaları bulunan bu metin, Ağalık oyunuyla ve saz semaisiyle başlar. Burada dikkati çeken bir husus, Hacivat'ın perde gazelinin başında değil de sonunda 'of hay hak' deyişidir.

Üçüncü defterin etiket kısmında 'Bursalı Leyla, Çivi Baskını' (K.1501) adını taşıyan oyun, fasikülün iç kısmındaki başlıkta 'Abdal Bekçi yahut Çivi Baskını' adını alır ve mukaddimeye başlamadan nareke ile birlikte bugün kullandığımız 'göstermelik' terimi yerine 'gösterme' kalker ifadesi yazar. Karagöz sanatında en uzun muhavereleyen yazan Sefer Mehmet, fasıl kısmında 'iç muhavere' adıyla oyuna bir ara muhavere daha ekler. Ortalama 40 varaklık metin, nazım yönünden (yani semai, türkü, şarkı) de zengindir.

Dördüncü oyun 'Kızıl Mandıra, Mahalle Baskını' (K.1502) ana başlığının altında 'Hım Hımlı Mandıra' adıyla yazılmıştır. Sefer Mehmet'in bazı tipleri, oyunlarında sıklıkla kullandığı görülür. Bir İstanbullu tipi olan Çelebi bu oyunda olduğu gibi hemen her oyunda varlığını gösterir.

Sefer Mehmet, 'Karagöz'ün Divaneliği, Tımarhane' (K.1503) oyununun bulunduğu beşinci defterin dış kapağında ayrıca fasıllar başlığıyla dokuz oyunun adını sıralar. Bu oyun, diğerlerine göre daha kısa bir metin olmakla birlikte 28 varaktır ve oyunun çeşitlemeleri de mevcuttur. 'Karagöz'ün Divaneliği' mukaddime ve muhavere bölümlerini oluştururken 'Tımarhane' başlıklı kısım olayın geçtiği fasıl ve bitiş bölümünü kapsar.

Altıncı oyunun (Çifte Hamamlar, Karagöz'ün Hamamda Dayak Yemesi) (K.1504) yer aldığı defterin ön kısmında Latin harfleriyle no, sınıfı, ders yılı gibi ibareler yazılıdır. Bu detay, Sefer Mehmet'in bu oyunları ne zaman kaleme aldığına dair önemli bir ipucuyken bu tarihin 1928 yılı

sonrası olduğu kesindir.

'Yalova Safası'nın mukaddime ve muhavere bölümleri 'fasıl' başlıklı kısımda bulunur ve asıl fasıl kısmı ise oyunun adını taşır. Atatürk kitaplığı belediye yazmaları arasında K.1506 numaralı kayıta sadece 'Meyhane Âlemi, İstanbul Akşamları' yazılı ön kapak bulunurken K.1507 numaralı kayıt ise boştur. Yani sekizinci oyunun içeriği ve dokuzuncu oyunun hem adı hem de içeriği bulunmamaktadır.

Oyunlar arttıkça oyun isimlerini listeleyen Sefer Mehmet, onuncu defterde 'Karagöz'ün Kayıkçılığı Kâğıthane Âlemi (K.1508)'ne başlamadan önce on dört tane oyunun adını sıralar. Bu listeden dokuzuncu sıradaki metni elimizde bulunmayan fasıl adının 'Bahçe' olduğunu öğrenmekteyiz.

On birinci, 'Bakkal yahud Yangın' (K.1509) oyununun yanı sıra Sefer Mehmet'in yine iç kapakta kendisinin numaralandırıp hazırladığı bir tabloda adını verdiği 37 adet oyundan bazılarının metni bugün elimizde mevcut değildir. Bu metinlerin kaybolup olmadığı veyahut karagözcünün bu oyunları yazıp yazmadığı hakkında fikir yürütmek şu an zor görünmektedir.

Dış kapağı bulunmayan 'Büyük Evlenme' faslının bölümleri tamdır fakat önceki oyunlarda daha açık ve okunaklı yazılan harfler, bu oyunda cümlelerin daha uzun oluşu nedeniyle daha sık ve iç içe görünmektedir.

XIX. yüzyılın ikinci yarısı tuluat tiyatrosunun parladığı bir döneme rastlar. Geleneksel Türk tiyatrosunun bu dalında oyundan önce genellikle kadın sanatçılar şarkı söyleyerek dans ederler yani 'kanto' yaparlardı. Tiyatro için yeni bir soluk olan kanto, yenilik arayışı içindeki gölge oyununa da etki etmiş karagöz ustaları kantolu oyunlar yazmaya başlamışlardır.

Sefer Mehmet de dönemin moda anlayışına uyarak kantolu oyunlar yazmıştır. On üçüncü ve on dördüncü defterlerde (K.1511) Taverna, tef, kabak, Karagöz'ün kantosu, köylü, Arap, mısır buğdayı, dere boyu, sandal, mini mini maşallah, kime yandım, hovarda ve kalender meşreb adıyla kantolu oyunlar bulunmaktadır. Bu eserler, semai ve perde gazeli yerine Karagöz'ün veya oyun tiplerinden birinin söylediği kanto ile başlar ve kantolu devam eder. Sefer Mehmet'in klasik oyunlarına göre çok daha kısa ve oyun kişileri daha az olan bu eserlerinde müzik, hareket ve dansın ön plana çıktığı bir yapı söz konusudur.

On beşinci (K.1512) ve numarayla belirtilmeyen on altıncı oyunlar,(K.1512'nin içinde yer almaktadır.) 'Sakallı Gelin, Karagöz'ün Gelin Olması, Ters Evlenme, Sarhoş Hile' adlarıyla yoğun bir yekûna sahiptir. Sefer Mehmet bu oyunlara geçmeden önce tam fihrist başlığı altında 30 adet oyun adını sırasıyla vererek 'Limon ve Ayrılık Eşki adlı muhaverele de fasıllar öncesine ekler. On beşinci oyuna kadar mukaddime bölümünün başladığına dair herhangi bir belirtmede bulunmayan karagözcü, bu oyunda 'başlama' diye bir ifade kullanılarak oyundaki ilk bölümü vurgular.

On yedinci defter halk hikâyelerinden esinlenilerek yazılan Ferhat ile Şirin (K.1513) oyununa ayrılmıştır. Hayali Memduh Bey'in el yazma eserlerinde ve diğer matbu kaynaklarda farklı çeşitlemeleri bulunan bu oyun 'Mufassal hayal oyunu' yani kısımlara ayrılmış ayrıntılı oyun olarak tanımlanır. On sekizinci oyunun ya da oyunların metni yoktur.

On dokuzuncu oyun 'Tahir ile Zühre' (K.1513) mufassal hayal oyunudur. Bu oyunun iç kısmında Sefer Mehmet 'Yağlı Direk' adını verdiği muhavere de geçen tasvirin çizimini de yapar. İhsan Rahim'in matbu olarak neşrettiği metin haricinde bu oyunun diğer çeşitlemeleri yakın dönemlere aittir.

Sefer Mehmet, yirminci oyunda (K.1513'ün içinde yer almaktadır.) 'Merhum Kâtip Salih oynardı, Sahte Esirci, Gel Geç Rüya, Balık Kayığı' 'İş bu fasıllar Kâtip Salih'in Abdürrezak ile sahnede oynadığı oyunların aynıdır karagözde oynamıştır. Biliniz kedi karagöze ilaveten konmuştur.' İfadesini not düşerek 1. Karagöz'ün Kedi Olması, (mufassal oyun) ve 2. Balıkçılık (mufassal oyun) oyunlarını verir. Karagözcü bu oyunlarda bir yenilik de yaparak perde terimini kullanır ve fasıl kısımlarını kendi içinde bölümlere ayırır. 37 varak olan oyunda kapakta yer almayan 'İki Acaip Kardeşler', 'Çifte Karagöz', 'Rüya', 'Yangın Tulumbası', 'İş bu hayal faslı da Abdürrezak'ın repertuarından olup Kâtip Salih'le beraber sahnede oynamıştır. Salih de kendi hayal fasıllarına almıştır.' gibi cümlelerle fazla çeşitlemesi bulunmayan bu oyunların kaynağına dair önemli açıklamalarda bulunur.

Yirmi birinci oyun 'Karagöz'ün Sünnet Olması Hayal İçinde Hayal'(K.1516) adını taşır ve belli tipler etrafında şekillenen oyunun içeriğine de uygun olarak müziğin ağır bastığı bir metin karşımıza çıkar.

Yirmi ikinci sıradaki 'Şairler', 'Tahmis' (Karagöz'ün Kuru Kahveciliği) (K.1517)'de en uzun oyunlardandır. Sefer Mehmet bu oyunlarda sahnenin dekorunu ayrıntılı bir şekilde tasvirler. Karagöz'ün Kuru Kahveciliği'nde eşya isimleri bile bir sayfadan daha fazladır.

Oyunlarını büyük bir titizlik ve kendisinin oluşturduğu bir sistemle kaydeden Sefer Mehmet, yirmi ikinci oyundan sonra yirmi üçüncü oyuna geçmeden evvel 72 varaklık bir oyun dizisi daha yazar. Bu metinde, Karagöz'ün Dayak Yemesi, Bir Hoş Kâhya Gelir, Karagöz'ün Esrar İçip Deli Olması (Letaf-i Hayalden aldığı) belirtir.), Karagöz'ün Yazıcılığı yahut Aktörlüğü'nün bulunduğu oyunlarla adları belirtilmeyen oyunlar bulunur.

Son varaklarda ise 7 perde gazeli bir arada verilir. Sefer Mehmet bu oyunları serisinin içine almamış bunları ara oyunlar olarak nitelendirmiştir diyebiliriz. Bu metinler de teknik ve içerik yönünden güçlü ve dikkate değerdir.

Yirmi üçüncü defterde 'Kır Kahvesi', 'Orman'(K.1518) faslı yer alır. Bu defterde çok daha az oyun ismi ve metni bulunur. Yirmi dördte 'Faslı Cazular', 'Rüya' ve 'Ahu' (K.1519) muhavereleri kayıtlıdır. Yirmi beşte ise 'İki Zalime Kadına', 'Canbazlar', 'Kanlı Kavak' (K.1520) oyunları mevcuttur. Sefer Mehmet kapakta, 'İki Zalime Kadına', 'Kanlı Nigar', 'Bi Çare Delikanlı' ' Bu oyunlar en eski hayal oyunlarından. Orta oyununda dahi mevcuttur.' İbaresini eklemiştir. Son olarak 'Meyhane Âlemi'(K.1521) adlı bir orta oyununu yine geleneksel çizgide neşretmiştir.

Sonuç

Sefer Mehmet karagöz oyun dağarcığına birbirinden eşsiz sadece 26 oyun değil muhaverelerle birlikte hatırı sayılır ölçüde oyun miras bırakmıştır. Eserlerini 1945'lerde Türk yavrularına mektep defteri olarak anılan 60 yapraklı çizgili defterlere kaydeden Sefer Mehmet'in oyunlarının mevcut ortalaması 35 varak civarında olup bu, sayfa bazında düşünüldüğünde en az 65 sayfalık eserler ortaya çıkmaktadır.

Oyunlarını genel anlamda klasik çizgide yazıp devam ettiren Sefer Mehmet'in oyun bölümlerinin geçişi çok açık ve net olup kendisinin tüm oyunlarda mukaddime, muhavere, fasıl ve bitiş kısımlarını başarıyla uyguladığı görülür. Mukaddime yerine 'başlama' ifadesini kullanan karagöz ustası muhavereleri de olabildiğince uzatmıştır. Karagöz ve Hacivat'ın atışmalarını içeren bu kısımlar oyunlarda sayfalarca devam eder.

Fasılda eksen kişilere ek olarak sadece belli başlı tipler oyuna girer. Karagözün eski bir İstanbul mahallesinde karşımıza çıkabilecek kalabalık kadrosu Sefer Mehmet'in oyunlarında daha sade bir görünüm sergilerken vurgunun Karagöz ve Hacivat üstüne yoğunlaştığı görülür. Çelebi tipi de oyunlarda eksen de yer alır diyebiliriz. Zenne ise yine sıklıkla işlenen diğer bir karagöz tipidir.

Oyunların müzik yönü ise ayrıca ele alınması gereken bir konu olurken sayısı bir hayli fazla olan çeşitli makamlardaki şarkı, türkü, semai, kanto gibi unsurlar üzerinde ise ciddi çalışmalar gerekmektedir.

Sefer Mehmet oyunlarında yeniliklerde yaparak son eserlerinde modern tiyatronun terimlerini kullanmaya başlamış ve o dönemler için tiyatrodaki yeni bir soluk olan kantolu oyunlar yazmıştır. Ayrıca oyunların icrası sırasında ise uyguladığı bir takım yeni tekniklerin de olduğu bilinmektedir.

Geleneksel karagöz oyunları, Sefer Mehmet'in yaratıcı kabiliyetiyle yeniden şekillenmiş, çeşitlenmiş olan hiçbir oyun için diğer bir çeşitlemenin aynısıdır veya benzeridir demek mümkün olmayacağı gibi bu oyunlar, özgün yapılarıyla dikkati çekmektedir.

Ünlü karagöz ustaları yetiştirip kaleme aldığı oyunlarla karagöz külliyatına önemli katkılar yapmış büyük bir usta olan Sefer Mehmet'in bir asra yakındır yazma eserler kitaplığının raflarında bekleyen karagöz oyunları, bugüne kadar Türkiye Türkçesine aktarılmamış ve incelenmemiştir. Prof. Dr. Dilaver Düzgün yönetimindeki "Karagöz Perde Gazelleri (İnceleme-Metin)" adlı doktora tezimizi hazırlarken inceleme fırsatını bulduğumuz Sefer Mehmet'in yazmış olduğu perde gazellerinin yanı sıra hâlihazırda Türkiye Türkçesine aktarımını tamamladığımız 'Ferhat ile Şirin' oyunu ise neşre hazırlanmaktadır.

KAYNAKÇA

- And, M. (1985). Geleneksel Türk Tiyatrosu Köylü ve Halk Tiyatrosu. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- And, M. (1977). Dünyada ve Bizde Gölge Oyunu. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kırımoğlu, Z. (2015). *Karagöz Perde Gazelleri (İnceleme-Metin)*. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sefer Mehmet, Gülme Komşuna Gelir Başına, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1499.
- _____, Sahte Miras Yedi, Karagöz'ün Ağalığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1500.
- _____, Bursalı Leyla, Çivi Baskını, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1501.
- _____, Kızıl Mandıra, Mahalle Baskını, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1502.
- _____, Karagöz'ün Divaneliği, Tımarhane, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1503.
- _____, Çifte Muhavere, Karagöz'ün Dayak Yemesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1504.
- _____, Yalova Safası, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1505.
- _____, Meyhane Âlemi, İstanbul Akşamları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1506.
- _____, Karagöz'ün Kayıkçılığı, Kâğıthane Âlemi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1508.
- _____, Yangın, Karagöz'ün Bakkallığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1509.
- _____, Yangın, Karagöz Kantoları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1511.
- _____, Yangın, Sakallı Gelin, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1512.
- _____, Ferhat ile Şirin Mufassal Hayal Oyunu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1513.
- _____, Tahir ile Zühre Mufassal Hayal Oyunu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1514.
- _____, Hayal İçinde Hayal Karagöz'ün Sunnet Olması, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1516.
- _____, Şairler Mufassal Hayal Oyunu, Tahmis, (Karagöz'ün Kuru Kahveciliği) İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1517.

- _____, Kuru Kahveci, Orman Faslı Hayal Oyunu, İstanbul Bùyükşehir Belediyesi Atatùrk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1518.
- _____, Cazular, İstanbul Bùyükşehir Belediyesi Atatùrk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1519.
- _____, İki Zalime Karılar, İstanbul Bùyükşehir Belediyesi Atatùrk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1520.
- _____, Meyhane Âlemi, Bùyükşehir Belediyesi Atatùrk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.1521.